

Luta Dededena

Luta Dedena ena Aba Fatubuna.

Buka te, Luta dedena. Fuyanna guliyam la'ila'i Isalaela yai, dodoga haisa, Betelehem sa lau afulen, be sa sai Mowabi, pa'ana mahula amainiya. Sa miyamiya amainiya ee-, nanatuna luwaga Mowabi wawahinidi sa faidi. Naomi lahuna yo nanatuna luwaga sa pe'i. Guliyam la'ila'i ya ofi ya aulaha, be ya fuyo ena nu'u. Lawana hesa ya miya Mowabi nu'una yai, na hesa, hesana Luta, ma'ena sa lau Betelehem. Fuyanna yai, Isalaela yo Mowabi dodogadi sa fawaiyunu. Fuyanna sa lau Betelehem, Luta mate ta'owawa, in moho, hige ti 'waiyo'o'en. Diusi edi laulau hesa mate, yena taumoho lahuna ya pe'i afulen, hwabuhwabuna haba sa ita watan komakomani, na ana hwahwayasa haba, edi hwabu sa fai. Bowasi Luta ya fai, be natuna ya yosi hesana sa tole: Desi. Na Desi natuna hesa Deiwidi, Isalaela edi Kin. Liba Fasunuma Dogana Yesu mate Deiwidi ana ulutubu. Yesu mate Betelehem yai sa yosi.

Elimileka ma'ana Boga sa lau Mowabi Nu'una Luta 1:1-4

¹⁻² Beyabeyana, Isalaela hola hige edi kin mate, tau fafadudulai edi fuya ita watanidi yai, nu'una mate guliyam la'ila'i. Yo fede, taumoho hesa hesana Elimileka, in Sulu Efalata mate Betelehem yai sa miyamiya Diudeya Nu'una

ganahewana yai. Ma lahuna Naomi yo nanatudi luwaga, Malon yo Kiliyon, sa aulaha sa lau sa miya Mowabi Nu'una yai. Fuyana amainiya sa miyamiya,

³ Elimileka ya pe'i. Lahuna Naomi ma nanatuna luwaga ya pe'i afuledi.

⁴ Yo fede, Mowabi wawahindi Opa yo Luta sa faidi. Bolima safuhudohudo'i sa ofi, mulina yai,

⁵ Malon yo Kiliyon hinaga sa pe'i. Yo fede, Naomi hige lahuna yo nanatuna.

*Naomi ma'ena Luta sa Fuyo Betelehem
Luta 1:6-22*

⁶ Boliman fisa sa ofi, mulina yai Naomi ya atahiyen mate, GUYAU ha'a ena dodoga ena loholoho ya feledi, be sa mahula. Yo fede, ya nonoha na, ma afa lawana Mowabi Nu'una sa lau afulen.

⁷ Sa fatubu, sa aulaha sa lau Diudeya na eda'edana yai

⁸ ya libalau lebedi, iye,

Au fuyo, be afa tinamiau ma afa haidamiau au miya! Haba GUYAU ya loholoho lisimiu yai, doha ami loholoho lisigu yai yo tau pe'i lisidi yai hinaga.

⁹⁻¹⁰ Haba GUYAU ya saguhimiu be emi nahi ya famahatadi, na ami nahi fuyo, be emi luma ami fatubu bodaidi.

Habahim, Naomi ya falafudi, na sa fatubu sa tan. Sa libalau, tiyen,

Hige'e! Haba 'e lau watanim, be te lau haidam lisidi.

11 Naomi alinadi ya fafiyo iyen,
 Nanatugu, au fuyo! Pa'ana somo be ami
 lau watanigu? Ami nuwatuhui bena haba E
 fanatu fuyo, be nanatugu tatau, na haba ami
 faidi?

12 Au fuyo emi nu'u! Pa'ana yau mate E
 tinala'i, be hige gonowana ya nahi fuyo. E
 nuwatuhui, egu fuya ya ofi. Na ibe i'ipa te E nahi,
 na nanatugu tatau,

13 Haba tabu au nahi na ami bagibagiyedi
 ee-, sa hewali? Nanatugu, hige'e! Ami sibai mate
 hige gonowana. Yaubada ya ta'ai mulimuliyegu,
 be nuwagu ya heyaya'emiu.

14 Yo fede, hinaga sa tan fuyo. Habahim, Opa
 lawana ya falafu, be ya fuyo, na Luta ya
 toha didini.

15 Be Naomi ya libalau lisina iyen,
 Luta, falem nahi ya fuyo afa efana yo ena
 yaubada lisidi. Ma'em au fuyo emi nu'u.

16 Luta iye,
 Tabu u fatamali fafuyogu!
 Wa lau somo: yau ma'em,
 yo somo yai wa miya: yau ma'em,
 Haidam: haidagu, Em Yaubada: egu
 Yaubada.

17 Ai somo wa pe'i: haba ainiya E pe'i hinaga,
 yo haba ainiya sa bo'usaigu.
 Haba Yaubada ya kaumananaegu,
 yena somo E ginauli faheyaya.
 Ibe hige somo hesa i hinelida.
 Na pe'i moho haba ya hinelida.

18 Yo fede, Naomi ya nuwatuhui mate Luta ya dudu wananaha, be hige somo hesa i libaen.

19 Sa lau ee-, sa mahano Betelehem yai. Dodoga mahudo'idi nuwadi sa amna, na wawahin sa fati'o fuyo'idi, tiyen

Itete mo'isa, Naomi?

20 Naomi, alinadi ya fafuyo, iyen,

Tabu au atahigu *Naomi*,

Au atahigu *Kalapi*,

pa'ana Yaubada ya fanuwa heyayagu.*

21 Amate'i E aulaha mate, egu ginauli boludi.

Na Yaubada ya fafuyoguma te, hige egu ginauli.

Tabu au atahigu *Naomi*,

pa'ana Yaubada, Tau Gigibwali,

ya kaumananaegu na heyahayaya ya felegu.

22 Itete sidohana Naomi ma lawana Luta, Mowabi Nu'una yai, sa fuyoma. Fuyanna sa mahano mate, mahula ya fatubu Betelehem yai. Kalahe hudo'i hesana bali, nenena doha laisi, ena fuya anaho.

2

Luta ya Paisowa Bowasi ena Gabu yai

Luta 2:1-23

1 Naomi hwabuna Elimileka efana hesa hesana Bowasi. In ya bada yo ya mahula.

2 Fuya esega, Luta ya libalau Naomi lisina, iyen, Ibe wa liba afulegu, E lau dodoga edi gabu yai, be tau paisowa kalahe somo yai sa lau afuledi E

* **1:20** *Naomi* aniyona mate nuwa amna, na Hebelu libana *Mara aniyona mate: Nuwa heyaya o Kalapi iti Isalaela alinadi yai.*

tano'idi. Egu siba gonowana nuwana, doga
hesa haba ya itagu, yo haba ya fanuhagu, be ai
lisina E paisowa.

Luta alinana Naomi ya bui, iyen,
Natugu, u lau!

³Yo fede, Luta ya lau gabu hesa yai, be tau
paisowa mulidi yai ya lau, be kalahe sa
lau afuledi, ya tano gogoidi. Nuwa supu yai ya lau
Bowasi ena gabu yai.

⁴Hige walolona Bowasi, Betelehem yai ya
mahano fuyoma, be tau paisowa ya lauto'iyedi,
iye,

Yaubada ma'emiu.

Na iti, alinana sa fafuyo, tiyen,
Yaubada i saguhim.

⁵Bowasi ya fati'o lau tau paisowa edi ba'isa
lebena, iyen,

Waihin hasahasalana ni, sai?

⁶Tau paisowa tau ita watandi alinana ya bui,
Waihin te, laolaoma. Mowabi yai ma'ena
Naomi sa fiyoma.

⁷Na ya an'etaigu, iyen,

U abigu be tau paisowa ai mulidi, an'an ya
tano. Ha'a ya paisowa fatubu hwalahwalala yai,
be atabahim, logulogu yai ya anyawasi.

⁸Yo fede, Bowasi ya libalau Luta lebena yai,
iyen,

Hola ya fatalaham. Tabu kalahe ai gabu hesa u tano. Aite'i moho, egu tau paisowa ma afa haidam.

⁹ U ita'ita lau somo yai sa paisowa, bena ma afa haidam, Ha'a egu tau paisowa tatau E falibadi yo E laugagayo'edi, ibege ti fasinam. Na yena gadom ya magu, u lau be ho'owa sa yahi kaulidi, am u nom.

¹⁰ Luta ya dulu lidi ena fa'atiti ya ginauli, na ya libalau Bowasi lebena, iyen,

Yau ta'owawa. Sidohana be wa mode'egu?
Yo pa'ana somo wa abi loholoho'igu?

¹¹ Bowasi alinana ya bui iyen,

Ha'a E siba, lawam ena ginauli mahudo'idi wa ginaulidi, lahum ena fuya pe'i mulina yai. E siba sidohana tamam, tinam yo em nu'u wa lau afuledi, na wa laoma, beyabeyana dodoga hige u sibaidi, lisimai yai wa miya.

¹² Somo wa ginauli, haba Yaubada ya famaisam, be maisam mahudo'ina haba wa abi Isalaela eda Yaubada lebena yai, haba loguloguna yai ya bobodiyem. In lebena yai wa laoma, mwahuli wa abi.

¹³ Bowasi alinana Luta ya bui, iyen,

Ba'isa, um wa loholoho wananaha lebegu yai. Nuwagu wa fa'adidili, pa'ana wa abi komakomanigu. In moho, E nuwatuhui mate, yau hige em tau paisowa la'i ma'egu gonogonowamai.

¹⁴ Kalahe fuyana yai Bowasi ya libalau Luta lisina, iyen,

U laoma, be fwalawa tefana u abi, na u bwalui ai li'u.

Yo fede, ma afa haidana tau paisowa sa ta'ai, na Bowasi kalahe gabugabudi haisa ya fatamali lawen lisina. Ya an'an ee-, bogana ya yahayaha. In mohu, ana kalahe ya antole; hige i fa'ofidi.

¹⁵⁻¹⁶ Habahim, ya aulaha be ya fuyo gabu. Ana ya tano boda. Muli yai Bowasi ena tau paisowa ya falibadi, iyen,

Au ita afulen, tabu somo au libaen ai lebena. In mohu, gabu an'andi pilidi yai, haisa au solu fahidi be au lau afuledi, haba ai ana ya tano'idi.

¹⁷ Amainiya Luta ana kalahe ya tano gogo ee-, ya mailafi. Na ya abi lisi mate, begana haba 10 kilograms ya lobahi.

¹⁸ In kalahe ya tano'idi, na ya fuyo edi nu'u be lawana ya fa'ita, oulina fisa, yo hinaga an'an antoledi ya felen.

¹⁹ Naomi ya fati'o lau Luta lisina, iyen,

Somo yai wa tano'idi? Sai ena gabu yai wa paisowa? Haba taumoho ni Yaubada ya fanuwa loholoho, pa'ana ya abim be wa paisowa.

Yo fede, Luta, Naomi ya faliba mate Bowasi ena gabu yai ya paipaisowa.

²⁰ Naomi ya libalau lawana lebena, iyen,

GUYAU ena faloholoho Bowasi ai lisina! Ena liba fasunuma tau mwahuli yo tau pe'i lisidi yai hige ofina!

Yo ya liba fiyo, iyen,
 Taumoho ni ama hwahwayasa hesa wananahana. In tau ita watanimai.*

²¹ Luta Bowasi alinana ya libaen, Hinaga iye,
 Bena ma afa haidagu, ena tau paisowa, 'e paisowa ee-, 'e lau gabu fa'ofi.

²² Na Naomi ya libalau Luta lebena, iyen,
 Ihi-, Natugu, loholohona mate wawahin ni ma afa haidam au paisowa Bowasi ena ai gabu. Yena doga hesa ena ai gabu wa paisowa ibe ti iwalaim.

²³ Yo fede, ma'edi Luta bali yo witi gabudi luwaga sa lau gabu ofinidi. Na amainiya ma lawana sa miya esega.

3

Sidohana Luta ya Lau Bowasi ena Bali Aba Peipei Hineli yai.

Luta 3:1-18

¹ Fuya fisa sa ofi, habahim, Naomi ya libalau Luta lisina yai, iye,
 Yau haba lahum E yo'oi. Be haba ibomiu emi luma.

² Wa siba wawahin saluma ma afa haidam ami paipaisowa edi ba'isa hesana Bowasi mate

* **2:20** *hwahwayasa*niyona mate tau pe'i afa efana haba edi hwabu sa fai.

ama hwahwayasa. U ata'atahi. I'ipa te, haba bali an'andi sa abi lisidi yo sa oiluhidi.

³ U siwa, em ma'i panepanena u ma'iyen, yo luhuluhi loholohodi u li'odi, na u lau somo yai ena aba peipei hineli. Tabu i sibaim mate, um amainiya ee-, ya an'an, yo ya nom ma'uda.

⁴ Bena wa siba komakoman somo yai ya eno, na yena ya eno wafu, u lau ena kabobo u lau hitin, na ai ahena sadaina u eno. Haba somo ya falibam be, wa ginauli.*

⁵ Naomi alinana Luta ya bui, iyen,
Nuwatuhu mahudo'idi wa libaedi haba E lau watanidi.

⁶ Yo fede, Luta ya lau Bowasi ena aba pei hineli nu'una yai, be lawana somo ya faliba mate, mahudo'ina ya ginauli.

⁷ Fuyanna, Bowasi ya an'an yo ya nom ma'uda, ma amna loholohona ya lau kalahe peina yai ya eno. Yo fede, Luta ya lau fafamatano be kabobo ya abi hitin, na ya guli lidi ahena yai.

⁸ I'ipana yai Bowasi ya eno bui, waihin ahena sadaina yai ya laulau eno, ya tau hitiyen.

⁹ Bowasi ya fati'o, iyen,
Um sai?

Luta alinana ya bui, iye,
Ba'isa, Yau!
Em mwahu mate, bena wa faigu, be wa ita watanigu, pa'ana am hwahwayasa mate yau.

¹⁰ Bowasi ya liba, iyen,

* **3:4** Yena ya ginauli doha, aniyona mate, sagu an'etana

GUYAU ya loholoho lisim yai, pa'ana em abi loholoho lisigu yai ya la'i, doha hige Naomi em abi'abiyena. Nuwana ibe ha'a u lau hewali mahumahulana e dehadehana u yo'oi. In moho, hige'e.

¹¹ Luta, atabahim, tabu u mode. Yau haba ginauli mahudo'idi wa fanufanuhadi E ginaulidi; doha dodoga nu'u yai te ha'a sa sibaim, mate um waihin loholohona.

¹² Wananaha mate um egu hwabu, haba E ita watanim. In moho, taumoho hesa in am hwahwayasa wananahana, habahim, yau.†

¹³ Maihona te haba aite'i wa miya, haba hwalahwalala te lobahi e hige'e, haba sai ya ita watanim. Yena hige'e, E liba dudulai, Yaubada matana yai mate, Yau haba mwahum E bahei. Do'ata te, aite'i wa miya ee-, hwalahwalala.

¹⁴ Yo fede, ahena sadaina yai ya guli fuyo, na hola ma kamumuna, ya obiyo, pa'ana tabu nu'u ti mahata be ti ita yo Bowasi hige i fanuha bena sai i siba mate, in amainiya.

¹⁵ Bowasi ya libalau lisina, iyen, Em fakou u kamfahi be aite'i u hese.

Ena liba ya lau watan, yo fede, bali la'ina begana haba doha 20 kilograms ya fagoi ganahewana yai, na ya saguhi be sa lau hitin, na dabayalona yai ya tole. Habahim ya fuyo duhu la'i.

† **3:12** Isalaela edi laulau mate yena dogo ya pe'i, na hwabuh-wabuna hige i fanatu mate, hidana haba edi hwabu ya fai be laulauwewedi ibege i ofi. (*Diutelonomi 25:5-10*)

¹⁶ Fuyana Luta ya fuyoma lawana lisina.
Naomi ya fati'o, iyen,
Natugu, sidohana?

Habahim, somo mahudo'ina Bowasi ya ginauli,
enehena ya dede,

¹⁷ yo hinaga, bali te ya felegu, na iyen,
Ibege ma nima fafam u fuyo lawam lisina.

¹⁸ Habahim Naomi ya liba, iyen,
Natugu, u bagibagi ee-, somo hesa ya
taumahata. Bowasi ibege i anyawasi, ana siga
ginauli mahudo'idi sa dudulai.

4

Sidohana Bowasi Haba Luta ya Fai *Luta 4:1-12*

¹ Habahim, Bowasi ya lau aba oi'oigogo nu'una
yai, be taon la'ila'i eda'edana hafohafona yai,
amainiya ya ta'ai. Elimileka efana hesa, taumoho
Bowasi ha'a ya oilibaen, ya laoma, yo fede,
Bowasi ya yoga lau lisina, iye,
Hidagu, u laoma aite'i, u ta'ai.

² Habahim, Bowasi taon baba'isadi
safuhudohudo'i ya falibadi, be amainiya sa ta'ai
hinaga.

³ Ya libalau efana lisina, iyen,
Naomi mate Mowabi yai ya fiyoma. Aho ya
fanuha bena efada Elimileka ena tanohi ya
une'une'en.

⁴ Be egu nuwatuhu bena um wa sibai hinaga,
aho te ibe wa fanuha, u une, dodoga sa ta'ata'ai ai

matadi. Na yena wa 'waiyo'o mate u liba dudulai
haba yau E abi.

Taumoho wa, iyen,
Haba E une.

⁵ Bowasi iyen,
Ya loholoho. In moho, ibe tanohi Naomi
lisina yai te mahudo'ina wa une mate, Mowabi
edi hwabu Luta haba wa fai, be tanohi
mahudo'ina mate, taumoho pe'ipe'ina afa efana
ai lebedi haba ya ota esega.

⁶ Mwahu tau famaisana alinana ya bui, iyen,
Doha mate, haba nuwagu E bui, be, ibege
tanohi ni ya une, pa'ana ibe ita'itana doha yau
nanatugu ibege ti abi bodai. Um u une. Yau E
waiyo'o.

⁷ Fuyandi yai ni, yena bena tau une'une sa
tole komanidi, o ginauli bena sa buidi, edi laulau
mate bena ginauli tanuwagadi ana ahe
sumasuma ya kamfahi be tau une'une ya felen.
Ite laulauna haba Isalaela sa ita mate, edi mwahu
ha'a sa fadudulai.

⁸ Yo fede, ya libalau Bowasi lebena, iyen,
Um u une.

Na ana ahe sumasuma ya kamfahi, be Bowasi
ya felen.

⁹ Habahim, ya libalau baba'isa yo dodoga haisa
lisidi,

Aho te, mahudo'imiu matamiu yai mate, ha'a
ginauli mahudo'idi Naomi lebena yai E unedi,

Elimileka ma nanatuna Kiliyon yo Malon,
enehedi.

¹⁰ Ofi'ofina mate, Luta, Mowabi waihinina,
Malon hwabuhwabuna haba ya famala
lahugu. Itete mate, haba tau pe'i ana boga edi
ginauli mahudo'idi E liba buluhidi, pa'ana tabu
Elimileka hesana ti nuwa fuiyen. Elimileka ana
boga, ena luma yo ena tanohi haba sa ota esega.
Matamiu yai ami itagu.

¹¹ Baba'isa yo dodoga haisa sa liba fasunuma'en,
tiyen,

Wananaha, ita mate, ha'a te ita. Haba eda
Yaubada lahum ena abi'abina doha Lahela yo
Liya, be Iyakobo nanatuna boludi sa yosidi.
Haba um wa mahula, Sulu Efalata ganahewana
yai, yo ai Betelehem haba hesam sa fala'i.

¹² Haba nanatumiu Yaubada ya felemiu, be
waihin hasahasalana te ya yosidi, be haba
laulauwewemiu fafahesadi Pelesi, Diuda yo
Tama natuna. *(Aba Fatubu 38:27-30)*

*Bowasi Luta ya Fai, yo fede, in ya Boga be Natuna
ya Yosi.*

Luta 4:13-17

¹³ Yo fede, Bowasi Luta ya lawen ena luma be
ya famala lahuna. Yaubada ena loholoho ya
felem, yo fede, ya boga, be natuna taumoho ya
yosi.

¹⁴ Wawahin sa libalau Naomi lisina yai, tiyen,
Yaubada te fadebasae!
In aho te, waham ya felem,
be haba ya ita watanim.
Gwama te ai Isalaela haba in doga la'ila'i hesa!

¹⁵ Lawam mate ya fanuha wanahaim, yo em ginauli mahudo'idi ya ginaulidi, doha ibe nanatum faligigi luwaga edi ita'ita watanim. Na aho waham ya felem, haba mwahuli fwaufwau ya leyama lisim, yo hinaga em tinatinala'i yai, tau ita watanim.

¹⁶ Naomi, gwama ya abi be ya faseda.

¹⁷ Na wawahindi amainiya sa miyamiya tiyen, “Naomi natuna taumoho.”
Be hesana sa tole, Obedi.

Kin Deiwidi ana Ulutubu

Luta 4:18-22

¹⁸⁻²² Kin Deiwidi laulauwewena ena aba fatubu mate: Pelesi, Heselon, Lam, Aminadaba, Nason, Salamon, Bowasi, Obedi, Desi, yo Deiwidi. Ite lauwewedi mate, Pelesi yai ya fatubu, ya lau wee-, Deiwidi yai.*

* **4:18-22** Na ya lau wee-, Yesu. Deiwidi mate Yesu ana ulutubu hinaga.

Buka Tabuna Tefadi
Mark, Acts, and selected excerpts of the Old
Testament in the Buhutu language of Papua New
Guinea

Buk Baibel long tokples Buhutu long Niugini

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buhutu

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-10-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Mar 2026 from source files dated 12 Dec 2025

b1271b11-d020-530e-9a26-058206609fc0